

KARAMANOĞLU MEHMET BEY'İN KONYA MUHASARASI VE SİYAVUŞ'UN KİMLİĞİ*

KARAMANOĞLU MEHMET BEY'S SIEGE OF KONYA AND PERSONALITY OF SIYAVUSH

Oğuzhan ÇAKIR**

Öz

Türkiye Selçuklu Devleti, 1071 Malazgirt Savaşı'nın ardından kuruluşunu gerçekleştirmiş, kök salmak ve yurt tutmak ile geçen uzun yıllar sonunda Anadolu'da kendini kabul ettirebilmiştir. Tutunma evresi olarak tabir edebileceğimiz bu süreç 1176 Miryokefalon Savaşı ile taçlandırılmış ve Anadolu coğrafyası Türkiye olarak anılmaya başlanmıştır. Türkiye Selçuklu Devleti'nin yükseliş devri olarak kabul edilen I. Alaeddin Keykubad'ın (1220-1237) saltanatında; ekonomik, ticari, askeri

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Kafkas Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Ankara/Türkiye, oguzhancakir@outlook.com, <https://orcid.org/0000-0002-3817-6824>.

** Mezkûr makale, 25.12.2021 tarihinde Selçuk Üniversitesi öncülüğünde düzenlenen "Uluslararası Anadolu'nun İrfan Çağı" (XIII-XIV. Yüzyıllar) Sempozyumunda davetli konuşmacı olarak sunmuş olduğumuz "Karamanoğlu Mehmet Bey'in Konya Muharası Ve Siyavuş" başlıklı sözlü bildirinin genişletilmiş ve geliştirilmiş hâlidir.

Bu çalışma; 06.01.2020 tarihinde aramızdan ayrılan, uzun yıllar talebeliğini yaptığım ve yetişmemde büyük emekleri olan muhterem hocam Prof. Dr. Salim KOCA'ya armağanımdır. Prof. Dr. Mehmet Altay KÖYMEN'in danışmanlığında ve çizgisinde kendini yetiştiren hocam, edindiği bilgi ve tecrübe ile Selçuklu Tarihi alanında benim gibi birçok öğrencinin yetişmesine vesile olmuş ve Türk tarihine büyük hizmetlerde bulunmuştur. Benim de doktora çalışmamı sürdürmüş olduğum, Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı'nda doktorasını tamamlayan Prof. Dr. Salim KOCA, fakültenin kuruluşundan itibaren edinilen "Hoca hakkı baba hakkıdır" düsturunu yaşamış ve bizler aracılığı ile yaşatmıştır. Ona ve ilmine layık olmak ümidiyle. Kabri nur, mekânı cennet, makâmı âlî olsun.

Gönderim Tarihi: 28.01.2022

Kabul Tarihi: 12.04.2022

ve siyasi bakımdan büyük gelişmeler yaşanmıştır. Fakat bu gelişmeler Orta Asya'dan başlayan ve geniş bir coğrafyada etkileri hissedilen Moğol saldırıları ile sarsıntıya uğramıştır. I. Alaeddin Keykubad döneminde Türkiye Selçuklu Devleti'nin toprak bütünlüğünün sağlanması için birtakım güvenlik tedbirleri alınmıştır. I. Alaeddin Keykubad'ın güçlü devlet yönetimi ve ileri görüşlülüğü sayesinde bir süreliğine Moğol tehlikesi bertaraf edilmiş olsa da menfur bir saldırı sonucu I. Alaeddin Keykubad'ın öldürülmesi ve yerine II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in gelmesiyle bu tehlike yeniden baş göstermiştir. 1243 yılında yaşanan Köseadağ Savaşı neticesinde Türkiye Selçuklu Devleti; önce mali, sonra askeri, son olarak da toprak bütünlüğü bakımından Moğol tahakkümü altına girmiştir. Dönemin Selçuklu yönetimi tarafından da büyük ölçüde kabul edilen bu durum, Anadolu Türkmenleri tarafından zaman zaman isyanların tertip edilmesine neden olmuştur (Türk Ahmet-1249, Oyuz Melik-1249, Ağa-eri-1256, Beylerbeyi Hatiroğlu Şerafeddin-1276). Bu isyanların en büyük ve en tesirlilerinden birisi ise Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş ittifakı neticesinde gerçekleşmiştir. Kısa süre de olsa başkent Konya'yı elde etmeyi başarmışlar, Siyavuş'u Türkiye Selçuklu Devleti tahtına oturtarak adına sikke kestirmişlerdir. Ayrıca bu isyan, direkt olarak devleti ele geçirme ve saltanatı elde etme fikri nedeniyle diğerlerinden farklılık arz etmektedir. Siyavuş, şimdiye kadar yapılan alan çalışmalarında Cimri olarak anılmakta ve büyük oranda sahte şehzade olarak kabul edilmektedir. Onun şehzadelik bahsiyle alakalı araştırmaların oldukça sınırlı ve tenkitsiz olması nedeniyle biz bu çalışmayı kaleme almaya karar verdik. Bu şekilde II. İzzeddin Keykavus'un gurbet hayatı, oğulları ve Siyavuş ile alakalı bir incelemede bulunduk. Alan çalışmaları için yararlı olmasını umuyoruz.

• Anahtar Kelimeler

Türkiye Selçuklu Devleti, Karamanoğlu Mehmet Bey, II. İzzeddin Keykavus, Siyavuş, Cimri

• Abstract

The Turkish Seljuk State, which was established after the Battle of Manzikert in 1071, and at the end of many years of taking hold and settling in, was able to make itself accepted in Anatolia. This process, which we can describe as the hold on to phase, was crowned with the Battle of Myriokephalon in 1176, and the Anatolian geography began to be called Turkey. In the sultanate of Alaeddin Keykubad I (1220-1237), which is considered as the rising period of the Turkish Seljuk State, significant developments had been made in terms of economic, commercial, military, and political. However, these developments were shaken by the Mongolian attacks, which started from Central Asia and were felt in a wide geography. In the reign of Alaeddin Keykubad I, a set of security measures had been taken to guarantee the territorial integrity of the Seljuk state of Turkey. Although the Mongolian threat was staved for a while through the strong state governance and farsightedness of Alaeddin Keykubad I, the murder of Alaeddin Keykubad I resulted from an atrocious attack and with ascending the throne Gıyaseddin Keyhüsrev II, this danger arose again. In consequence of the Battle of Kose Dag in 1243, the Turkish Seljuk State came under Mongolian domination, first financially, then militarily, and finally its territorial integrity. This situation, which was also admitted mainly by the Seljuk

governing of the period, caused revolts to be arranged at times by the Anatolian Turkmens (Turk Ahmet-1249, Oyuz Melik-1249, Ađaç-eri-1256, Beylerbeyi Hatiroğlu Şerafeddin-1276). One of the biggest and most powerful of these revolts was realized due to the alliance of Karamanoğlu Mehmet Bey and Siyavush. Although for a short time, they took possession of the capital Konya and set Siyavush up on the throne of the Turkish Seljuk State and had coins minted on behalf of his name. In addition, this rebellion differs from the others due to the idea of directly seizing the state and achieving the sultanate. Siyavush has been referred to as Jimri regarding the field studies carried out thus far and is broadly accepted as a false prince. We decided to write this study because of rather limited and uncritical research on his principedom. Therefore, we wrote out the study related to the expatriate life of İzzeddin Keykavus II, his sons, and Siyavush. We hope it will be helpful for the field studies.

•

Keywords

The Turkish Seljuk State, Karamanoğlu Mehmet Bey, İzzettin Keykavus II, Siyavush, Jimri

GİRİŞ

Yakın zamanlarda Siyavuş ile alakalı bazı uzmanlar tarafından çalışmalar yapılmıştır. Bunların başında Siyavuş adına kestirilmiş olan sikkenin incelemesini yapan Nezih Aykut gelmektedir. Nezih Aykut bu çalışmasında Siyavuş'un kimliğini tartışma bahsi etmemiş, onun II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olduğu iddiasında bulunulduğunu ifade ederek bastırılmış olduğu sikkeleri değerlendirmiştir (Aykut, 1988, s. 475 vd.). Bu hususta çalışma yapan diğer uzmanımız Ali Sevim'dir. Onun çalışması da Nezih Aykut gibi başlı başına Karamanoğullarının isyanı ve Siyavuş'un kimliği olmamakla birlikte, makalesinin giriş kısmında bu hususlara değinmiştir. Dönemin genel siyasi çerçevesini çizmekle birlikte Siyavuş'un II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olma ihtimali konusunda sessiz kalmıştır (Sevim, 1961, s. 63 vd.). Siyavuş'un siyasi faaliyetleri ve kimliği hakkında en keskin ifadeleri İbrahim Artuk sarf etmiştir. Araştırma makalesinin başlığından da anlaşılacağı üzere Siyavuş'un, II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olması ihtimalini reddetmektedir (Artuk, 2011, s. 151 vd.). Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş'un Konya muhasarası sonrası Türkçeyi resmi dil ilan etmesi konusunda Erdoğan Merçil'in bir araştırma makalesi bulunmaktadır. Bu makalede Türkçenin resmi dil ilan edilmesi meselesini inceleyen yazar, Siyavuş'un kimliği konusunun araştırması kapsamına girmemesi nedeniyle derinlemesine incelemeyi uygun görmemiş, kaynaklarda yazan bilgileri vermekle yetinmiştir (Merçil, 2000, s. 51 vd.). Siyavuş'un sikkeleri bağlamında araştırma kaleme almış bir diğer uzman da Osman Ferit Sağlam'dır. Yaptığı nümismatik çalışmasıyla alana kıymetli katkılarda bulunmuştur; fakat bu çalışması, dönemin siyasi atmosferini ve Siyavuş'u konu almaması nedeniyle bizim çalışmamızdan farklılık arz etmektedir. O, elde ettiği sikkeler ile Siyavuş'un tahta çıktığı tarihi tespit etmek gayretinde olmuştur (Sağlam, 1945, s. 299 vd.). Zerrin Günel Öden'in de II. İzzeddin Keykavus'un oğullarından Gıyaseddin Mesud ile alakalı müstakil bir çalışması vardır. Bu çalışmada Gıyaseddin Mesud üzerinde duran yazar, II. İzzeddin Keykavus'un diğer çocuklarına da değinmiştir. Siyavuş'u da İbn Bibi'ye atıfta bulunarak II. İzzeddin Keykavus'un oğulları arasında kabul etmiş; fakat araştırmasının ağırlığını Gıyaseddin Mesud'a vermiştir (Öden, 1997, s. 287 vd.). Elizabeth Zachariadou, manastır belgelerine dayanarak II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'ta kalan torunları üzerine bir araştırma makalesi kaleme almıştır. Manastır belgelerinden yararlanması ve konusu sebebiyle dikkate şayandır. Sözünü ettiğimiz gibi bu çalışma, II. İzzeddin Keykavus'tan dünyaya gelen üçüncü kuşağı kapsamaktadır fakat oldukça önemlidir (Zachariadou, 2007,

s. 245 vd.). Merhum âlim Osman Turan, Siyavuş bahsini konu alanlardan birisidir. Siyavuş'u II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olarak kabul eden müverrih, bu hususla alakalı kaynak tenkitinde bulunmamış, araştırma yaptığı başlık altında onu Selçuklu şehzadesi olarak kabul etmiştir. Bu yönüyle çağdaşı olduğu uzmanlara nazaran farklı bir görüş ortaya koymuştur; ancak eserinin tüm Türkiye Selçuklu Devleti dönemini kapsamı nedeniyle Siyavuş hakkında bilgi veren kaynakların hepsini inceleme ve eleştirme imkânı bulamamıştır (Turan, 2014, s. 577). Şehabeddin Tekindağ, Karamanoğulları üzerine yapmış olduğu araştırmasında, Siyavuş meselesine temas eden kişilerden biridir. O, geç dönem kaynaklarının verdiği bilgileri doğru kabul ederek Siyavuş'un Anadolu'da yaşayan bir derviş olduğunu ve Selçuklu soyundan gelmediğini ifade etmektedir (Tekindağ, 1964, s. 81 vd.).¹ Mehmet Fuad Köprülü de Siyavuş hususuna değinen âlimlerden birisidir. Köprülü, yayınlamış olduğu makalesinde bu konuyu kısmi olarak dipnotta değerlendirmiş ve Siyavuş'u serseri olarak tanımlamıştır (Köprülü, 2016, s. 949 vd.). Diğer bir çalışma da II. İzzeddin Keykavus'un torunu Alaeddin Keykubad'ın hayatını kapsamaktadır. Melek Göksu Erdeğer bu çalışmasında, II. İzzeddin Keykavus'un hayatını ve çocuklarını değerlendirmeye tâbi tutmuştur. Araştırma konusunun tüm şehzadeleri kapsamaması nedeniyle genel bilgilendirmede bulunmuş, Siyavuş hususunda kaynaklarda geçen bilgileri vermekle birlikte konunun tartışmalı olduğunu ifade etmiştir (Erdeğer, 2020b, s. 99).² Karamanoğlu Mehmet Bey ile Siyavuş ittifakında Konya'nın ele geçirilmesi ve Türkçe'nin resmi dil ilan edilmesi hususunda Yahya Başkan'ın bir araştırma makalesi bulunmaktadır. Yazar bu çalışmasında Türkçe'nin resmi dil ilan edilmesi bahsi üzerinde durmuş, Siyavuş'u "*Selçuklu şehzadesi veya düzmece olduğu söylenen*" şeklinde ifade etmiştir. Kaynaklarda yer alan Siyavuş ile alakalı bilgileri nakleden yazar, şehzadelik konusunda keskin bir ifadede bulunmamıştır (Başkan, 2012, s. 55 vd.). Ayrıca Faruk Sümer de "*Anadolu'da Moğollar*" başlıklı makalesinde kısmi olarak Siyavuş meselesine değinmiştir. Siyavuş'u Selçuklu şehzadesi olarak kabul

¹ Şehabeddin Tekindağ'ın atıfta bulunduğu eserde Siyavuş'un şehzade olup olmadığına dair kesin bir ibare yoktur. Eserde onun bir derviş olduğu ve çevresindeki kitle tarafından sevilip hürmet edildiği bilgisi verilmektedir. Mezkûr eserde, Siyavuş'un başına gelenlerin dilinden geldiğini ve susmamasının cezasını canı ile ödediği ifade edilmektedir (Kurtuluş, 2016, s. 62-63).

² Mezkûr çalışma Melek Göksu Erdeğer tarafından kaleme alınmıştır. Türkiye Selçuk Devleti'nin yıkılış yıllarını inceleyen yazarın çalışması takdire şayandır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi konunun genişliği sebebiyle tüm başlıkları derinlemesine inceleme imkânı bulamayan yazar, Siyavuş meselesinde kaynakların verdiği bilgileri aktarmış ve konunun tartışmalı olduğunu ifade etmiştir. Diğer çalışmalardan farklı olarak Siyavuş'un yakılıp sonrasında içine saman doldurulduğu bilgisi veren yazar bu yönüyle şimdiye kadar yapılan çalışmalardan farklılık arz etmektedir. Fakat biz, maalesef kaynaklarda böyle bir bilgiye ulaşamadık (Erdeğer, 2020b, s. 99).

eden yazar, bunun dayanak noktası ile alakalı bir yorumda bulunmamıştır (Sümer, 1971, s. 51-52). Biz bu çalışmamızda kısaca II. İzzeddin Keykavus'un gurbet hayatını işleyecek ve çocuklarının isimleri üzerinde duracağız. Araştırmamızın ağırlıklı kısmı Siyavuş'un ismi ve şehzadelik meselesi olacaktır.

II. İzzeddin Keykavus'un Gurbet Hayatı ve Oğulları

II. İzzeddin Keykavus, Moğollar tarafından desteklenen kardeşi IV. Rükneddin Kılıç Arslan ile giriştiği otorite mücadelesini kaybetmesi sonrasında, Bizans'a sığınma düşüncesine girmiştir. İçinde bulunduğu durumdan Bizans İmparatorunu haberdar etmiş ve yer talebinde bulunmuştur. Bizans yöneticileri, II. İzzeddin Keykavus'un yeniden tahtı elde etme ihtimali karşısında bu talebe karşılık vermişler, kendi kontrolü altında bir Selçuklu sultanının siyasi olarak devletlerinin menfaatine uygun olduğunu düşünmüşlerdir. Bu nedenlerle II. İzzeddin Keykavus'un talebini kabul etmişlerdir (Georges Pachymeres, 2016, s. 109).³ Bu talebinin kabul görmesinden sonra II. İzzeddin Keykavus, ailesini de yanına alarak İstanbul'a gitmiştir (1261-1262). İbn Bibi II. İzzeddin Keykavus'un, Bizans'a aile bireylerinden; annesi, oğulları Gıyaseddin Mesud ve Rükneddin Geyumers ile birlikte gittiğini bildirmektedir (İbn Bibi, 1350, s. 297). İbn Bibi'den naklen Yazıcızâde Ali de II. İzzeddin Keykavus'un Antalya'dan etfal (çocuklar), ayal (eş/zevce) ve validesiyle Bizans'a sığındığını bildirmekte, birkaç sayfa sonrasında Gıyaseddin Mesud ve Rükneddin Geyumers'in isimlerini zikretmektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 771, 773). Dönem kaynaklarında Aksarayı ise II. İzzeddin Keykavus'un "*Gıyaseddin Mesud ve diğer oğulları*" ile birlikte Bizans'a gittiğini ifade etmektedir (Aksarayı, 1362, s. 70). Geç dönem kaynakları arasında olması ile birlikte verdiği bilgilerin güvenilirliği sebebiyle bizim için önemli olan Müneccimbaşı ise, İbn Bibi'nin verdiği bilgileri tekrar ederek II. İzzeddin Keykavus'un annesinin, oğulları Gıyaseddin Mesud ve Rükneddin Geyumers'in isimlerini anmakta, ilave olarak kızının da yanına bulunduğunu bildirmektedir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 106-107).

II. İzzeddin Keykavus'un yanında aile bireylerinin dışında devlet ricalinden de kişiler bulunmaktaydı. Kaynaklara yansıdığı kadarıyla bu kişilerin en önemlileri Emîr-i Ahur Uğurlu ve Ali Bahadır'dır. Sultanın uzun süredir hizmetinde olan bu kişiler de onunla beraber Bizans'a sığınmışlardır. Yazıcızade Ali, sultanın ailesi ve yöneticilerinin dışında on-on iki bin askerin de Türkiye

³ Yakın dönem çalışmalarında II. İzzeddin Keykavus ve ailesinin Bizans'a kabul edilmelerinin sebebi olarak validesinin Rum asıllı oluşuna atıfta bulunulmaktadır. Fakat bu durum dönem şartları göz önüne alındığında çok da mantıklı değildir. Devletlerarası ilişkilerde irki yakınlıktan çok menfaatler ve kazançlar göz önünde bulundurulmaktadır (Vasary, 2018, s. 85-86).

Selçuklu Devleti topraklarından Bizans'a, II. İzzeddin Keykavus'a refakat ettiğini bildirmektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 773). Bizans, II. İzzeddin Keykavus'u ve maiyetini kabul etmekle hem Türkiye Selçuklu Devleti'nin siyasi gelişmelerinde söz sahibi olma yolunda eline fırsat geçirmiş, hem de maiyetinde yer alan yöneticileri ve askeri gücü kendi menfaati çerçevesinde kullanmaktan çekinmemiştir. II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'a sığınması sonrasında sınır boyunda yer alan birçok Türk obasından da Bizans'a göç harekâtı yaşanmış, bu göç harekâtı sonucunda artan Türk nüfus zaman zaman Bizans menfaatine kullanılmıştır (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 772). II. İzzeddin Keykavus, Bizans'a gitmesinin ardından burada saygı ve hürmet görerek ağırlandı, kendisine ve maiyetine rahat bir yaşam ortamı sunulmuştur. Kaynaklara yansıdığı kadarıyla II. İzzeddin Keykavus burada Bizans İmparatoruna suikast düzenleme ve Bizans tahtını elde etme fikrine kapılmıştır. Bu fikrin filizlenmesine neden olan kişi de sultanın dayısı, Hristiyan Kir Kedid olmuştur. İbn Bibi'nin ifadesine göre bu durumdan Bizans İmparatorunu haberdar eden yine Kir Kedid'dir (İbn Bibi, 1350, s. 297-298). Müneccimbaşı'na göre ise bu durum Rum asıllı bir kölenin II. İzzeddin Keykavus ve maiyetinin konuşmalarını duyması ve duyduklarını Bizans İmparatoruna iletmesi sonucunda ortaya çıkmıştır (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 106-107).

Anlaşıldığı kadarıyla Bizans İmparatoru bu suikast girişimine hemen karşılık vermemiş, bir süre beklemeyi tercih ederek alınabilecek en hafif zayıf ile bu grubu etkisiz hale getirmeyi amaçlamıştır. İlk olarak, yukarıda da bahsettiğimiz üzere II. İzzeddin Keykavus'un en yakın adamları olan Emîr-i Ahur Uğurlu ve Ali Bahadır'ı tutuklamak üzere kuvvet göndermiştir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 773). Emîr-i Ahur Uğurlu bu durumu muhtemelen önceden haber alması sebebiyle Ayasofya Kilisesine sığınmıştır. Bizans kaideleri gereği onun canına dokunulmamış, gözlerine mil çekilmiştir (Aksarayı, 1362, s. 75; İbn Bibi, 1350, s. 297). II. İzzeddin Keykavus üzerine de kuvvet sevk edilmiş; kendisi, annesi ve oğulları Gıyaseddin Mesud ile Rükneddin Geyumers tutuklanarak Enez kalesine hapsedilmişlerdir (1262) (İbn Bibi, 1350, s. 297). İbn Bibi, ondan naklen Yazıcızâde ve Müneccimbaşı diğer kaynaklarda isimleri veya faaliyetleri geçmeyen iki şehzadeden daha bahsetmektedirler. Bu tutuklamaya tabi olmamışlar, II. İzzeddin Keykavus'un annesi ile birlikte iki şehzade, bir eve alınarak göz hapsinde tutulmuşlardır (İbn Bibi, 1350, s. 298; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 773; Müneccimbaşı, 2001, s. 109). II. İzzeddin Keykavus'un maiyetinin geri kalanlarından ise, ölümden kurtulmaları için vaftiz edilmeleri ve Hristiyanlık dinine geçmeleri istenmiştir. Hristiyanlığı

tercih edenler ölümden kurtulmuş, etmeyenler ise ölüm ile cezalandırılmıştır (İbn Bibi, 1350, s. 297; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 773; Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 106).

II. İzzeddin Keykavus, oğulları ve yakın adamları ile birlikte hapsedilmiştir. II. İzzeddin Keykavus'un halası olan, Altın Orda hükümdarı Berke Han'ın nikahlı karısı, yeğenin ve maiyetinin hapisten kurtarılması için Berke Han'ı teşvik etmiştir. Bu teşvik sonucunda Berke Han, Bizans'ın şehir düzenini ve yapısını iyi bilen Kutluğ Melik adındaki yöneticisini II. İzzeddin Keykavus ve mahiyetini kurtarması için Bizans'a göndermiştir. Müneccimbaşı, Kutluğ Melik'in II. İzzeddin Keykavus'u, iki oğlu, kız kardeşi ve adamları ile birlikte hapis yattığı kaleden kurtardığını bildirmektedir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 106-107). Aksarayı daha geniş bir çerçeve çizerek; II. İzzeddin Keykavus ile birlikte oğulları, maiyeti ve yakınlarının hapis hayatına son verildiğini ifade etmektedir. Buna ilave olarak başkaca tutukluların olduğunu, bu sebeple de Kutluğ Melik'in onların bulunduğu yere giderek onları da kurtardığını aktarmaktadır (Aksaray, 1362, s. 76). Devâdâri de Aksaray gibi tüm ailesinin kurtarıldığını bildirmiş, ilave olarak sultanın haremünün de zikredilenler arasında olduğunu aktarmıştır (Rükneddin Baybars el-Mansûrî ed-Devâdâri, 1998, s. 126). Memlûk tarihçisi Zehebî ise II. İzzeddin Keykavus'un Berke Han'ın yardımı ile kurtarıldığını ifade etmiş, bu grubun arasında kimlerin yer aldığını zikretmemiştir (Zehebi, 1993, s. 13-14). İbn Bibi ve ondan naklen Yazıcızâde Ali, II. İzzeddin Keykavus ve maiyetinin kurtarıldığı sene şiddetli bir soğuk olduğunu, Berke'nin gönderdiği askerlerin buz tutan Tuna nehrinin üzerinden geçtiğini ifade etmişlerdir (1262-1263) (İbn Bibi, 1350, s. 298).

II. İzzeddin Keykavus ve maiyeti, kurtarılmalarından sonra Altın Orda topraklarına getirilmişlerdir. Onların geldiği esnada Berke Han hayatını kaybetmiş, bu durum II. İzzeddin Keykavus'un uğursuzluğuna yorulmuştur. Onu devlet merkezinde istemeyen yöneticiler Kırım bölgesine göndermişler, burada kendisine tahsis edilen yerlerin gelirleriyle geçimini sağlamasına karar vermişlerdir (Aksaray, 1362, s. 76-77).⁴ Müneccimbaşı Türkiye Selçuklu sultanına ikta edilen yerin Kırım sahilinde yer alan Sulhad olduğunu bildirmektedir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 107). İbn Bibi buna ilave olarak Suğdak'ın da ikta bölgesine dahil olduğunu ifade etmektedir (İbn Bibi, 1350, s. 297). Nüveyrî, hapis hayatının 1269-1270'e kadar sürdüğünü, II. İzzeddin Keykavus'un 1278-1279

⁴ Berke Hanın ölümü ile II. İzzeddin Keykavus'un Altın Orda topraklarına gelişi arasında zamanlama farkı bulunmaktadır. Kaynakta geçen ifadeye göre II. İzzeddin Keykavus'un gelişiyle Berke Han hayatını kaybetmiştir. Halbuki Berke Han II. İzzeddin Keykavus'un gelişinden iki/üç yıl sonra yani 1266 yılında hayatını kaybetmiştir. Ayrıca kızı ile II. İzzeddin Keykavus'u evlendirmiştir. Bu sebeple bu bilgiye şüphe ile yaklaşılmalıdır.

yıllarından Altın Orda topraklarında hayatını kaybettiğini ifade etmektedir (Nüveyri, 2004, C. 27, s. 76). Ölüm sebebi kaynaklara yansımamakla birlikte, hükümdarlık tahtını kaybetmesinden sonra yaşadığı derd ve üzüntü sebep olarak gösterilmiştir (İbn Bibi, 1350, s. 334-335). Müneccimbaşına göre Selçuklu sultanının Altın Orda Devleti'ndeki hayatı on sekiz yıl sürmüş, vefat tarihi olan 1278-1279 yıllarına değin yokluk ve sefalet içerisinde bir ömür geçirmiştir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 107).⁵ II. İzzeddin Keykavus, ölümünden önce en büyük oğlu Gıyaseddin Mesud'u veliahdı tayin etmiş ve ona vefatından sonra cenazesinin Türkiye Selçuklu Devleti topraklarına defnedilmesini ve her ne pahasına olursa olsun kaybettiği tahtını elde etmesini vasiyet etmiştir (İbn Bibi, 1350, s. 335; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 849).

İbn Bibi'nin verdiği bilgilere göre II. İzzeddin Keykavus, oğulları Gıyaseddin Mesud ve Rükneddin Geyumers ile birlikte hapis hayatından kurtarılmıştır. Geride annesi, kız kardeşi ve iki küçük oğlu Bizans topraklarında kalmıştır. II. İzzeddin Keykavus'un kaçırılmasından sonra annesine yalan haberler iletilerek sultanın başına işler geldiği, belki de öldüğü söylenmiş, bu durum onun intiharına sebebiyet vermiştir (İbn Bibi, 1350, s. 298). Genel itibariyle İbn Bibi'den nakillerde bulunan Yazıcızâde Ali de bu bilgileri desteklemekte, II. İzzeddin Keykavus'un annesine oğlunun öldüğü haberinin verildiğini ve bu durumun onun intihar etmesine neden olduğunu bildirmektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 774). Müneccimbaşı, mezkûr iki kaynağı destekleyerek Osmanlı döneminde telif edilmiş bir kitaba atıfta bulunmaktadır. Pasajda geçen bilgiye göre bu iki küçük şehzade Bizans elinde vaftiz edilmiş ve Hristiyanlaştırılmışlardır. Bunun sonucunda Bizans valisi olarak görev yapmışlar, bazı bölgeleri ikta olarak almışlardır. Yine aynı kaynağa göre bu şehzadelerden birisi Sarı Saltuk'a mürit olmuş, sonradan İslamiyet'i kabul etmiştir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 109).⁶ Pachymeres, Bizans'da kalan ve Hristiyanlık dinini kabul eden şehzadelerden birinin isminin Melik Konstantin olduğunu aktarmaktadır (Georges Pachymeres, 2016, s. 111). Bizans'ta kalan ikinci şehzadenin kimliği günümüzde halen tartışmalıdır ve bu hususta alan uzmanları arasında tam bir görüş birliği sağlanamamıştır. Bizans tarihçisi Pachymeres, geride kalan şehzadenin isminin Melek Masour (Melik Mansur) olarak zikretmekte, fakat bu şehzadenin kaynaktan anlatılan hayatının

⁵ İbn Bibi ve Yazıcızâde Ali'de geçen pasajlarda II. İzzeddin Keykavus'un yazmış olduğu bir mektuptan bahsedilmektedir. II. İzzeddin Keykavus bu mektubunda mali durumunun oldukça kötü olduğunu ifade ederek yardım talebinde bulunmuştur. Bunun karşılığında ona; birkaç elbise, beş yüz altın ve başkaca kıymetli eşyalardan oluşan bir hediye gönderilmiştir (İbn Bibi, 1350, s. 319; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 786-787).

⁶ Bu hususta verilen bilgileri Yazıcızâde Ali de desteklemektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 855-856).

Gıyaseddin Mesud ve Rükneddin Kılıç Arslan ile örtüşmesi nedeniyle onlardan biri olabileceği iddia edilmektedir (Georges Pachymeres, 2016, s. 112; Öden, 1997, s. 289; Erdeğer, 2020a, s. 193; Zachariadou, 2007, s. 247). Pachymeres'in mezkûr şehzadenin Karadeniz'i geçerek Kastamonu'ya geldiğini bildirilmesi ve hayatı hakkında oldukça kısa bilgiler vermesi, onun şehzadeleri karıştırmış olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir (Georges Pachymeres, 2016, s. 112). Gerçekten de İbn Bibi'nin Rükneddin Geyumers'in Kırım'dan Anadolu topraklarına geliş bahsindeki durum ile Pachymeres'in bahsettiği Melek Masour'un (Melik Mansur) hayatı neredeyse tam olarak örtüşmektedir (İbn Bibi, 1350, s. 336).

Yukarıda verdiğimiz bilgiler ışığında II. İzzeddin Keykavus'un; Gıyaseddin Mesud, Rükneddin Geyumers ve Melik Konstantin isimlerinde oğullarının olduğuna şüphe yoktur. Melek Masour (Melik Mansur) konusu ise tartışmalıdır ve kabulü zordur. Kaynaklarda Gıyaseddin Mesud ve Rükneddin Geyumers'in hayatlarını yakından takip edebiliyoruz. II. İzzeddin Keykavus'un ölümünden sonrasına tekabül eden süreçte, ortanca oğlu olarak ifade edilen Rükneddin Geyumers, Kırım'dan Kastamonu'ya gelerek babasının vasiyetini yerine getirmek istemiş ve mirasını talep etmiştir. Fakat yakalanarak kaleye hapsedilmiştir. Rükneddin Geyumers'in abisi olan Gıyaseddin Mesud da onun peşinden Türkiye Selçuklu topraklarına gelmiş, kardeşini kurtarmasının ardından Moğollara itaatini arz etmiş, yarlıg almıştır (İbn Bibi, 1350, s. 336-337; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 854; Aksarayı, 1362, s. 137). II. İzzeddin Keykavus'un bir diğer oğlu Rükneddin Kılıç Arslan'dır. Onun saltanatı elde etmek amacıyla isyan tertip ettiğini kaynaklardan takip edebilmekteyiz. Bu isyan, Aksarayı'nın verdiği bilgilere göre Gıyaseddin Mesud tarafından bastırılmıştır (Aksarayı, 1362, s. 170-171). II. İzzeddin'in diğer oğlunun ismi Feramurz olarak verilmektedir. Gıyaseddin Mesud'un saltanatında Hemedan'dan dönmesine izin verilmemiş ve kardeşinin oğlu Alaeddin Keykubad bin Feramurz Türkiye Selçuklu Devleti tahtına oturtulmuştur (1297-1298) (Aksarayı, 1362, s. 230-278). Müneccimbaşı'nın verdiği bilgilere göre Alaeddin Keykubad'ın babası Feramurz, Bizans'ta hapis hayatı yaşamış ve orada ölmüştür. Alaeddin Keykubad da Bizans tarafından Türkiye Selçuklu topraklarına gönderilmiş ve saltanat talebinde bulunmuştur (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 134). Müellifin verdiği bu bilgi sebebiyle de II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'ta kalan oğullarından birinin Feramurz olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Fakat yukarıda da belirttiğimiz gibi bu durum tartışmaya açıktır ve şüphelidir.

Zikrettiğimiz bu bilgiler ışığında II. İzzeddin Keykavus'un en büyük evladının Gıyaseddin Mesud, onun küçüğünün de Rükneddin Geyumers olduğunu söyleyebiliriz. II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'ta hapis hayatından kurtarıldıktan

sonra iki küçük çocuğunun Bizans'ta kaldığını bilmekteyiz. Kaynaklarda verilen bilgilere göre bu çocuklardan birisinin adı Melik Konstantin'dir. Bu şehzade Bizans adetlerine göre büyütülmüş, Hristiyanlık inancını benimsemiştir. Hayatının geriye kalan kısmını da Bizans'ta geçirmiş ve yöneticilik vazifesini ifa etmiştir. Bizans'ta kalan ikinci çocuğun adı hususunda kesinlik olmadığını ifade etmiştik. Yukarıda da izah ettiğimiz üzere II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'ta kalan şehzadelerinden birinin Sarı Saltuk'a mürit olduğu konusu menkıbevi de olsa anlatılmaktadır. Her ne kadar Bizans'ta kalan ikinci şehzadenin Melek Masour (Melik Mansur) olduğu söylene de bu bilgi kesinlik arz etmemektedir. II. İzzeddin'in oğullarından birisi de Feramurz'dür. Onun hayatının Bizans'ta son bulduğu biliniyor. Oğlu Alaeddin'in Türkiye Selçuklu Devleti tahtına oturduğunu kaynaklardan takip edebilmekteyiz.⁷ Diğer taraftan, II. İzzeddin Keykavus'un Kırım'da yaşadığı gurbet hayatında Rükneddin Kılıç Arslan'ın dünyaya geldiğini anlayabilmekteyiz. O, II. İzzeddin Keykavus'tan dünyaya gelen ve Türkiye Selçuklu Devleti tahtına oturan şehzadelerden birisidir. Bahse konu olan şehzadelerin hepsinin hayatını detaylı olarak bu araştırmada işlememiz oldukça güç ve çok uzundur. Biz, tafsilatlı olmamak kaydıyla onların hayatları ve isimleri üzerinde durduk. Netice olarak II. İzzeddin Keykavus'un; Gıyaseddin Mesud, Rükneddin Geyumers, Melik Konstantin, Rükneddin Kılıç Arslan ve Feramurz isimlerinde oğullarının olduğunu söyleyebiliriz. Melek Masour (Melik Mansur) konusu ise günümüzde de tartışmalı vaziyettedir (Erdeğer, 2020a, s. 183-200). Biz bu araştırmada Karamanoğlu Mehmet Bey ile ittifak kurarak Türkiye Selçuklu Devleti tahtını kısa sürede elde eden ve kendisini II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olarak tanıtan Siyavuş'un faaliyetleri üzerinde duracağız.

Siyavuş'un İsmiinin Kaynaklara Yansımaları

Mezkûr dönem ile alakalı elimizde en önemli kaynak hiç şüphesiz İbn Bibi'dir. İbn Bibi el-Müneccime olarak tanınan Nâsirüddin Hüseyin b. Muhammed b. Âlî el-Câferî er-Rugadî, bürokratik bir aileden gelmekteydi. Harezmsahlar'ın hizmetinde bulunan müneccim bir anne ve münşî bir babaya sahipti. Moğol istilası döneminde Türkiye Selçuklu Devleti topraklarına kaçan aile, I. Alaeddin Keykubad'ın hizmetine girmiştir. Babasının 1272'de hayatını kaybetmesinden sonra onun gibi İbn Bibi de Türkiye Selçuklu Devleti hizmetine girmiş ve dârü'l-

⁷ Feramurz'ün Bizans'taki hapis hayatı esnasında vefat ettiğini ifade eden müellifler vardır (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 134). Modern araştırmalarda kaynağın vermiş olduğu bu bilgi kabul edilmeyerek onun atından düşmesi sonucunda hayatını kaybettiği, oğlu Alaeddin'in de sonrasında hapsedildiği ifade edilmektedir. Babasının ölümünün ardından Alaeddin hapis hayatından kurtulmuş ve Gıyaseddin Mesud'un yerine tahta oturmuştur. Detaylı bilgi için bkz. (Turan, 2014, s. 628).

inşâ-yı saltanat veya dîvân-ı tuğra reisliği görevine getirilmiştir. İbn Bibi meşhur eserini Cüveynî'nin isteği üzerine kaleme almış, onunla dost sayılacak yakınlıkta bir ilişki kurmuştur. Bu dostluk bağları onlardan çok önce, İbn Bibi'nin babası Mecdüddîn Tercümân ve Cüveynî'nin dedesi Şemsüddîn Muhammed Cüveynî arasında tesis edilmiştir. İran Moğolları hizmetinde bulunan meşhur müellif Cüveynî ile yakın irtibatı olan İbn Bibi, bunun yanında Türkiye Selçuklu Devleti topraklarını tahakküm altına almış Moğol yöneticileri ile de dost idi. Bu sebeple de eserini kaleme alırken hiç şüphesiz Moğol yanlısı bir tutum izlemiştir (Uyar, 2018, s. 326-327). Moğol yanlısı tutum izlemesiyle birlikte İbn Bibi'nin verdiği bilgiler bizim için oldukça önemlidir. Kaynak tenkiti yapmak kaydıyla bize sunduğu verileri Türkiye Selçuklu Devleti araştırmaları sahasında işlemek mecburiyetindeyiz. İbn Bibi, Siyavuş ile alakalı verdiği ilk bilgilerde onun ismini Cimri⁸ olarak zikretmektedir. Türkiye Selçuklu Devleti literatüründe de bu konu İbn Bibi'den kaynaklı olarak "*Cimri Meselesi*" olarak kaydedilmiştir. İbn Bibi ilk verdiği bilgilerde onun Türk kabileleri arasında dolaşan bir derviş olduğunu ve kendisini II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olarak tanıttığını bildirmiştir. Aynı pasajda Karamanoğlu Mehmet Bey'in de Selçuklu-Moğol idaresine karşı isyan etmek niyetinde olduğu, bu isyan için de Selçuklu ailesinden bir şehzadenin kendilerine meşruiyet sağlaması amacını taşıdığı ifade edilmiştir. Hatta Karamanoğlu Mehmet Bey bu durum için II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'ta kalan şehzadelerinden birini isteme fikrini yakınları ile paylaşmıştır. İbn Bibi öncelikle Siyavuş'un bir derviş olduğunu belirtmiş, sonrasında da onu tahkir etmek maksadıysa Cimri olarak anmıştır. Karamanoğlu Mehmet Bey'in isyanı nedeniyle de Siyavuş'u ve onu menfaatleri etrafında birleşen iki kişi haline getirmiştir. Siyavuş'un kimliğinin de yoldan geçen biri tarafından tespit edildiğini ifade etmiştir. O kişi, Siyavuş'un kimliğini tanımış ve "*elini tutarak*" Karamanoğlu Mehmet Bey'in yanına götürmüştür. Karamanoğlu Mehmet Bey'e Siyavuş'un kimliği konusunda şahitlik etmiş ve onun II. İzzeddin Keykavus'un torunu olduğunu söylemiştir. İkinci olarak Suğdak'da yaşamış bir tâkiden bahseden İbn Bibi, Siyavuş'un II. İzzeddin Keykavus'un oğlu ve isminin Gıyaseddin Siyavuş olduğunu tâkinin şahitliğine vurgu yaparak aktarmıştır. Hatta tâki, Suğdak'da ondan yazı yazmayı öğrenmiştir. Fakat İbn Bibi, verdiği bu bilgilerden sonra tâkiyi yalancı olarak nitelemekten de kaçınmamıştır (İbn Bibi, 1350, s. 323-324).⁹ Bu

⁸ Cimri kelimesi eski Farsça'da; soysuz, aşağılık ve dilenci anlamlarına gelmektedir (Kantar, 2015, s. 530).

⁹ Yazıcızade Ali de İbn Bibi'den naklen aynı bilgileri vermektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 827). Osman Turan, İbn Bibi'nin mezkûr şehzadeyi Alaeddin Keyhüsrev ismiyle andığını ifade etmiştir. Fakat eserin orijinal kısmında o, Gıyaseddin Siyavuş olarak zikredilmektedir. Zannediyoruz Osman

ifadelerle İbn Bibi; ilk olarak Siyavuş'un ismini tahrip etmiş, Karamanoğlu Mehmet Bey'in çıkarlarını elde etmek için kullandığı bir figür haline getirmiş, önce II. İzzeddin Keykavus'un torunu, sonrasında ise oğlu olduğu bilgilerini vererek Siyavuş'un aslı konusunda karmaşa yaratmaya çalışmıştır.

Dönem kaynaklarımızdan ikincisi Aksarayı'dır. O da İbn Bibi gibi İran Moğolları hizmetinde bir ömür geçirmiş; naiblik, Aksaray kale muhafızlığı, Dânişmendli bölgesinin idareciliği gibi görevlerde bulunmuştur (Aka, 1989, s. 293). İbn Bibi gibi, tarafsız görünüp taraflı tarih yazıcılığı yapacak kadar profesyonel olmadığını anladığımız Aksarayı; "fare", "aptal", "şeytan", "aşâğılık" ve "karga" gibi yakıştırmalar yaparak Siyavuş hakkında bilgi vermeye başlamıştır. Onun II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olduğu iddiasında bulunduğunu ve Türkmenlerle beraber hareket ettiğini ifade eden müellif, nesebi belirsiz kişinin davasını yalan deliller ve zorlama şahitlerle renklendirdiler demektedir. Ayrıca Aksarayı, Cimri olarak isimlendirdiği Siyavuş'un etrafında toplanan Türkmen kitle hakkında da "dar görüşlü" ve "aşâğılık" yakıştırmaları yapmıştır (Aksarayı, 1362, s. 123-124).¹⁰ Dönem kaynaklarından olan İbn Şeddad, kısa da olsa Siyavuş hakkında bilgi vermektedir. Siyavuş ve Karamanoğlu Mehmet Bey ittifakının tamamen kurmacadan ibaret olduğunu belirten müellif, diğer müelliflere nazaran farklı bir senaryo kaleme almıştır. Siyavuş'un şehzade olduğunu iddia eden bir adam, yoldan geçmekte olan bir gencin ayaklarına kapanmış ve öpmeye başlamıştır. Genç bu adama, "Sen, beni nereden tanıyorsun?" diyerek soru sormuş ve bu adam "Nasıl bilmeyeyim sen İzzeddin Keykavus'un oğlu Alaeddin Keyhüsrev değil misin? Seni omzumda taşıdığımı unuttun mu?" diyerek cevap vermiştir. Bu olay halkın kalabalık olduğu bir mecrada yaşanmış, konuşmalara şahit olan Türkmenler onu Karamanoğlu Mehmet Bey'e götürmüşlerdir (İbn Şeddad, 1983, s. 179-180). Karamanoğlu tarihinin yazarı Şikârî ise şimdiye kadar değerlendirmeye tâbi tuttuğumuz kaynaklardan oldukça farklı bilgiler vermektedir. Siyavuş'u Cimri olarak isimlendiren müellif, onun Sultan Alaeddin tarafından hapsedildiğini ve hapis hayatından Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından kurtarıldığını ifade etmektedir. Ayrıca Şikârî, Siyavuş'u harami olarak nitelendirmiştir. Araştırma dönemimizin oldukça sonrasında Şikârî tarafından kaleme alınan Karamannâme isimli eser, menkıbevi ve olay örgüsünden kopuktur. Eserin bazı kısımlarını

Turan'ın eserinin tashihinde veya yazımında bir yanlışlık yapılmıştır (Osman Turan, 2014, s. 579).
ملك پسر سلطان عز الدين است و نام غياث الدين سياوش است (İbn Bibi, 1350, s. 325).

¹⁰ Mezkûr eserin Farsça nüshasında İzzeddin Keykavus olarak verilen isim, zannediyoruz ki Türkçe tercümesinde yanlışlık yapılarak Gıyaseddin Keyhüsrev olarak aktarılmıştır. Bkz. (Aksarayî, 2000, s. 96).

kaleme alırken İbn Bibi ve Aksarayî'den etkilenmiş olması muhtemeldir (Şikârî, 2005, s. 129).

Geç dönem müelliflerimizden bir diğeri Müneccimbaşı'dır. Eserini geç dönemde kaleme almasına rağmen verdiği bilgilerin tafsilatlı olması ve zaman mefhumunu hemen hemen doğru aktarması nedeniyle müracaat kaynaklarımız arasında yerini almaktadır. Müneccimbaşı eserinde Siyavuş'u, Rükneddin Siyavuş olarak adlandırmış ve Cimri olarak anıldığını ifade etmiştir. Siyavuş'un kendisini II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olarak tanıttığını belirten müellif onu; "*talihsiz*", "*gözden ve mevkinden düşmüş*" biri olarak göstermiştir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 119). Yûsuf-i Erzincânî'nin Hâmûş-nâme isimli eseri, mezkûr döneme yakın tarihlerde kaleme alınmıştır. İçerisindeki bir pasajda Siyavuş ile alakalı bilgiler yer almaktadır. Ona halk tarafından Cimri denildiğini belirten müellif, herkes tarafından sevilen ve hürmet edilen bir derviş olduğunu ifade etmiştir. Siyavuş'un ölümünün dilinden, yani şehzadelik iddiasından kaynaklandığını ve acı bir şekilde öldürüldüğünü aktarmıştır. Onun şehzadelik meselesi ile alakalı yorum yapmamıştır (Kurtuluş, 2016, s. 62-63). Mezkûr dönem ile alakalı diğer önemli müellifimiz Abû Bakr İbn Al-Zakî'dir. Türkiye Selçuklu Devleti topraklarında yaşadığı düşünülen ve inceleme dönemimizin çağdaşı olan müellif, Siyavuş ile alakalı detaylı malumat vermemektedir. Siyavuş ve taraftarlarını "*İnsan ifriti ve ben-i âdem şeytanları*" olarak nitelemektedir. Siyavuş'tan Cimri olarak bahseden müellif, gerçekleştirilen isyan faaliyetinden kısaca bahsederek bu isyanın bastırıldığını aktarmıştır (Abû Bakr İbn Al-Zâki, 2011, s. 26).

Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılış döneminde kaleme alındığı düşünülen Târihü'l Selcuk Der Anatoli isimli eser de çalışmamız için önemlidir. Eserde zaman ve mekân mefhumları oldukça karmaşık bir şekilde verilmektedir. Zaman zaman da diğer kaynaklarda geçmeyen bilgilerin bu eserde yer alması onu bizim için kıymetli bir hale getirmektedir. Eserde Siyavuş ismi verilmeksizin, aniden bir kişinin ortaya çıktığı ve kendisini II. İzzeddin Keykavus'un oğlu Melik Mesud olduğunu duyurduğu aktarılmaktadır (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 104). Eserin devamında verilen bilgiler oldukça ilginçtir. İfade ettiğimiz gibi zaman ve mekân mefhumlarını karmaşık bir şekilde içinde barındıran eser, Melik Siyavuş ismini zikretmektedir. Fakat II. İzzeddin'in -yukarıda da değindiğimiz gibi- diğer oğlu Rükneddin Geyumers'in Kırım'dan Sinop'a gelişi ve orada tutuklanması bahsini Siyavuş üzerinden işlemektedir. Burada önemli olan husus, eserde II. İzzeddin Keykavus'un oğulları arasında Türkiye Selçuklu Devleti topraklarına ilk gelen şehzadenin Siyavuş olduğu bilgisinin verilmesidir (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 106-107). Târihü'l Selcuk Der Anatoli isimli eserde, bu bilgilerin

yanında Cimri ismi de geçmektedir. Esere göre Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş ittifakında tertip edilen Konya muhasarasında şehre birçok zarar verilmiş, şehir halkı da Siyavuş'u tahkir etmek amacıyla Cimri olarak adlandırmıştır (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 105-106).

Verilen bu bilgiler ışığında mezkûr şehzadenin ismini: İbn Bibi ve Yazıcızâde Ali Gıyaseddin Siyavuş, İbn Şeddad Alaeddin Keyhüsrev, Müneccimbaşı Rükneddin Siyavuş, Târihü'l Selcuk Der Anatoli Melik Mesud olarak vermektedir. Şikari, Abû Bakr İbn Al-Zakî, Aksarayî ve Yûsuf-i Erzincânî ise ondan Cimri olarak bahsetmektedir. Burada nümismatik çalışmalarının tarih incelemelerinde ne kadar önemli olduğunu tekraren görebilmekteyiz. Tarihi kaynaklar yanlış yazım veya hatalı ifadeler ile geçmişî her ne kadar yanlış bir pencereden sunsalar da elde edilen tarihi kalıntılar bu durumun önüne geçebilmektedir. Nezihi Aykut ve Osman Ferit Sağlam tarafında yapılan çalışmalar takdire şayandır. Nezihi Aykut yayımlanmış olduğu makalesinde Siyavuş'un dört gümüş (dirhem) bir de altın (dinar) sikkelerini tahlil etmiştir. Osman Ferit Sağlam ise bir gümüş (dirhem) sikkenin incelemesini yapmıştır. Elde edilen bu sikkeler ile kaynaklarda farklı isimlerle anılan Siyavuş'un, şüphesiz bir şekilde asıl isminin Alaeddin Siyavuş olduğu ispatlanmıştır (Aykut, 1988, s. 479; Sağlam, 1945, s. 302).

Siyavuş'un şehzadelik meselesine gelecek olursak ilk önce yukarıdaki tahlillerimizi tekraren gözden geçirmemiz gerekmektedir. Kaynaklardan takip edebildiğimiz ve yukarıda da değindiğimiz üzere II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'a sığınması esnasında yanında Gıyaseddin Mesud, Rükneddin Geyumers, Melik Konstantin ve tartışmalı olmakla birlikte bir şehzadenin daha olduğu bilinmektedir. II. İzzeddin Keykavus, Bizans'ta mahiyeti ile birlikte hapse atılmasının ardından Altın Orda Devleti'ne sığınmış ve hayatını bu topraklarda kaybetmiştir. II. İzzeddin Keykavus'un oğlu olduğunu düşündüğümüz Siyavuş da muhtemelen burada dünyaya gelmiştir. Aksi takdirde II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'a oradan da Altın Orda topraklarına kaçışı hikayesinde diğer oğulları gibi adının geçmesi gerekirdi. Kaynaklar, II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'tan Altın Orda topraklarına kaçırılış yılını farklı olarak verseler de muhtemelen bu olay 1262-1263 yıllarında yaşanmıştır. Siyavuş'un Türkiye Selçuklu Devleti tahtına geçiş tarihinin 1277 olması nedeniyle o, bu dönemde muhtemelen 15-16 yaşlarında olmalıdır. Bu yaş durumu İbn Bibi ve Yazıcızâde'nin Siyavuş ile alakalı bilgilendirmede bulunduğu pasajlardan da anlaşılmaktadır. Müellifler, Siyavuş'un kimliğinin ortaya çıkmasından sonra "*elinden tutularak*" Karamanoğlu Mehmet Bey'in yanına götürüldüğünü söylemektedirler (İbn Bibi, 1350, s. 323-324; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 827). İbn Şeddad da bu duruma örnek olabilecek bilgiler

vermektedir. Siyavuş'un aslını inkâr eden müellif, onu tanıyan birisinin ona hitaben "seni omzumda taşıdığımı unuttun mu?" dediğini nakletmektedir (İbn Şeddad, 1983, s. 179-180). Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere Siyavuş, Konya muhasarası sırasında çocuk sayılabilecek yaştadır. Diğer taraftan Köseadağ Savaşı sonrasında başlayan Moğol tahakkümü döneminde başka Türkmen isyanları da meydana gelmiştir. Bu isyanlar arasında Siyavuş'un isyanı ile en çok benzerlik gösteren, Türkmen Ahmet'inkidir (1249). O da Selçuklu soyundan geldiğini ve şehzade olduğunu iddia etmiş, bunun için annesini şahit göstererek halkın gözünde kendisini doğrulattırıştır. Kaynaklarda verilen bilgilere göre Ahmet, yirmi bin kişilik Türkmen zümrenin desteğini almış, isyanın bastırılması ise üç ay sürmüştür. Türkmen Ahmet de Siyavuş gibi Konya'yı ele geçirme ve tahta çıkma hayalleri ile isyan tertip etmiş olsa da taraftarları ile birlikte Konya üzerine yürürken sultanın hazinesinin bulunduğunu düşündüğü Alanya'ya yönünü çevirmiş ve burada yakalanarak öldürülmüştür (Simon de Saint Quentin, 2006, s. 60; Freely, 2012, s. 95). Türkmen Ahmet isyanı ile Siyavuş isyanı arasında başlangıç noktasında büyük farklar yoktur. Türkmen Ahmet de kendisinin şehzade olduğunu iddia etmiş, bu iddiası da kaynaklara yansımıştır. Dönem kaynaklarında Türkmen Ahmet ile alakalı kısa bilgiler verilmekle birlikte ona karşı tahkir edici bir kelime yazılmamıştır. Siyavuş'a bakacak olursak Moğol yanlısı tarih yazıcılarının onun aslı veya yapmış olduğu siyasi harekâtları anlatmak yerine genel olarak onu aşağılama ve hakaret etme yoluna gitmişlerdir. Türkiye Selçuklu Devleti tarihinde eşi görülmemiş bir isyanın baş aktörlerinden olan Siyavuş'un bu kadar kötü şekilde anılması ve onun hakkındaki bilgilerin kaynaklarda çarpıtılarak verilmesi, onun şehzadeliliğinin doğruluğuna işaret etmektedir. Bazı kaynaklar onun şehzade oluşunu her ne kadar saklamaya veya çarpıtmaya yönelik yazımlarda bulunsalar da Moğollar ile yakın ilişkiler kurlmaları ve onların tarafgirliğini yapmalarına rağmen bazı noktalarda küçük bilgiler vermekten kendilerini kurtaramamışlardır. Mesela Moğol yanlısı İbn Bibi, Siyavuş'un şehzadeliliğinin sahilliği konusunda dikkat çekici bir pasaj vermektedir. Karamanoğlu Mehmet Bey, Siyavuş ile birlikte Konya'yı muhasara ettiği esnada Naibü's Saltanat Eminateddin Mikail'e elçi göndererek, Sultan İzzeddin Keykavus'un'un oğlunun kendileriyle birlikte olduğunu, onun nesebinin doğruluğu konusunda güvenilir kişilerin şahitlik verdiğini, en kısa zamanda gelerek el öpme şerefine nail olmaları gerektiği haberini iletmiştir. Eğer bu hususta şüphesi olan varsa da eski saray hocalarından bazılarını yanlarına göndererek onun nesebinin sahilliğinin kontrol edilebileceğini, onun yalan söylediğinin tespit edilmesi hâlinde yanından uzaklaşacaklarını söylemiştir. Fakat bu çağrıya karşı Türkiye Selçuklu Devleti yönetimi karşılık vermemiş,

Siyavuş'un nesebini sorgulamamışlardır (İbn Bibi, 1350, s. 324).¹¹ Yukarıda da irdelediğimiz üzere Siyavuş'un babası II. İzzeddin Keykavus, gurbet hayatı yaşadığı Altın Orda topraklarında 1278-1279 yılları civarında hayatını kaybetmiştir. Siyavuş'un isyanının 1277 yılı olması sebebiyle II. İzzeddin Keykavus'un hayatta olduğu kesindir. Siyavuş'un ölümünün ardından II. İzzeddin Keykavus da hayatı kaybetmiş, Altın Orda topraklarındaki tüm şehzadeler Türkiye Selçuklu Devleti topraklarına gelmişlerdir. Diğer şehzadeler babaları II. İzzeddin Keykavus'un ölümünü beklerken, Siyavuş'un Türkiye Selçuklu Devleti topraklarına gelişi şaşkıncıdır. O, kesin olarak Gıyaseddin Mesud ve Rükneddin Geyumers'den küçük yaşadadır. II. İzzeddin Keykavus'un ölmeden önce oğlu Gıyaseddin Mesud'u veliyaht tayin etmesi nedeniyle onun şehzadeler arasında ya en büyüğü olduğu ya da diğerlerine nazaran ön planda olduğu açıktır (İbn Bibi, 1350, s. 335).¹² Muhtemelen Siyavuş'un yapmış olduğu bu girişim, II. İzzeddin Keykavus'un kontrolünün dışında gerçekleşmiştir. Aksi takdirde veliyaht tayin ettiği oğlu Gıyaseddin Mesud'u Türkiye Selçuklu Devleti topraklarına göndermesi gerekirdi.

Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş İttifakı

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi Karamanoğlu Mehmet Bey, Siyavuş'un kimliğinin teyit edilmesini istemiş fakat bu istek Eminateddin Mikail ve diğer Türkiye Selçuklu Devleti yöneticileri tarafından karşılık görmemiştir. Bu sebeple Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş'u destekleyen kalabalık piyade ve atlı Türkmen askerler Konya'ya saldırdılar. Şehirdeki Selçuklu askerleri her ne kadar direnmeye çalışsalar da ciddi bir mukavemet gösteremediler. Türkmenler Atpazarı ve Çaşnigir kapılarını ateşe verdiler. Ahi ve runudlardan¹³ bazı kişiler de çer çöp taşıyarak buna destek verdiler. Bir saat içerisinde şehir kül bulutu ile kaplandı ve Türkmenler şehre girmeyi başardılar (İbn Bibi, 1350, s. 324-325; Yazıncızâde Ali, 2009, s. 828). Bu kitlenin içerisinde yalnızca Karaman Türkmenleri değil, uc bölgelerden gelen başkaca Türkmen grupları da yer almaktaydı (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 119). Türkmenlere karşı Konya'yı savunamayan Naibü's Saltanat Eminateddin Mikail, şehirden kaçmayı tercih etti. Atına binerek yüzünü bir peçe ile gizledi ve "Naib nerede?" diye bağırarak şehirdeki mevcut Türkmen grubunun

بر نايب رسول فرستادند که پسر سلطان عز الدين با ما است و بر صاحت نسب او ثقات گواهی دادند می باید که هر چه نودتر عزم دستبوس کند و اکثر شکی دارد از خواجه سرايان قدیم کسی بفرستند تا حال این ملک را از سر بصیرت تقاض کند و اکثر دروغ باشد در نفی او هیچ توقف نرود

¹² İbn Bibi, en büyük şehzadenin Gıyaseddin Mesud olduğu ve II. İzzeddin Keykavus'un ölümünden önce ona Türkiye Selçuklu Devleti tahtını her ne pahasına olursa olsun elde etmesi gerektiğini vasiyet ettiğini aktarmaktadır. (İbn Bibi, 1350, s. 335).

¹³ Runud kelimesinin anlamı için bkz. (Çiftcioğlu, 2015, s. 239-255).

eline düşmekten kendini sakınmaya çalıştı. Bu girişiminden de sonuç elde ederek şehir kapısının yanında bulunan gizli bir geçitten kaçmayı ve canını kurtarmayı başardı. Şehirden çıkmasından sonra güvendiği adamlarından birinin evine giderek saklandı. Eminateddin Mikail bu kaçıyla, şehrin yağmalanmasına ve insanların canını kaybetmesine göz yumdu (İbn Bibi, 1350, s. 324-325).¹⁴ Şikârî'nin verdiği bilgilere göre Karamanoğlu Mehmet Bey ve Türkmenler bu saldırıda, yedi bin kişiyi öldürmüşlerdir (Şikârî, 2005, s. 131).

Şehirden kaçan Naibü's Saltanat Eminateddin Mikail çok geçmeden Kaymaz kervansarayında Karamanoğlu Mehmet Bey'e bağlı bir grup Türkmen ile karşılaşarak yakalandı ve Karamanoğlu Mehmet Bey'in yanına getirildi. Karamanoğlu Mehmet Bey ve ona bağlı Türkmenler, Eminateddin Mikail'e çeşitli işkenceler yaparak sakladığı mallarının ve kıymetli eşyalarının yerini söylemesini istediler. Bu işkence sırasında Eminateddin Mikail'in sarığının ucunda bir düğüm buldular. Düğümü açtıklarında Eminateddin Mikail'in kıymetli eşyaları sakladığı yeri yazmış olduğu bir kâğıt parçası buldular. Bu kroki ile onun mallarını buldular ve Eminateddin Mikail'i öldürdüler (İbn Bibi, 1350, s. 325).¹⁵ Eminateddin Mikail'in ölümünden sonra Türkmenler şehir halkına Siyavuş'un saltanatını tanımaları için baskı yaptılar. Şehir halkı savunmasız ve çaresiz bir şekilde bunu kabul etti.¹⁶ Siyavuş'un Selçuklu soyundan geldiğini ve Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurucularının onun ataları olduğunu vurgulamak niyetinde olan Türkmenler, Alaeddin Keykubad'ın çetresini ve sancağını istediler. Çetri ve sancağı alan Türkmenler, Siyavuş'u ata bindirerek şehrin etrafında gezdirdiler. İhtişamlı bir törenle Siyavuş'u tahta oturtular (İbn Bibi, 1350, s. 326; Münecimbaşı, 2001, C. 2, s. 119; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 833). Adına sikke kestirdiler,¹⁷ hutbe okuttular¹⁸ ve beş nevbet çaldılar (Aksarayı, 1362, s. 130).

¹⁴ Yazıcızâde Ali de İbn Bibi ile aynı bilgileri vermektedir fakat İbn Bibî'den farklı olarak Türkmen zümrenin şehri yağma etmesinin yanında haremle de el uzattıklarını bildirmektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 829).

¹⁵ Yazıcızâde Ali, bulunan bu krokinin Eminateddin Mikail'in sarığında değil uçkurunda olduğunu söylemektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 830). Aksarayı, Eminateddin Mikail'in öldürülmesi ile alakalı diğer kaynaklarda yer almayan farklı bilgiler vermektedir. Müellife göre Eminateddin Mikail, dayak ve işkenceden sonra çarınca gerilmiştir (Aksarayı, 1362, s. 123-124). Târihü'l Selcuk Der Anatoli isimli eserde ise Eminateddin Mikail'in başının kesildiği ve Konya kale kapısına asıldığı bilgisi yer almaktadır (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 104).

¹⁶ İbn Şeddad'a göre bu durum baskı yoluyla olmamıştır. Türkmenler kale halkına yetmiş bin dirhem para vermişlerdir (İbn Şeddad, 1983, s. 90-91). İbn Bibi ve Yazıcızâde Ali bu miktarın kırk bin dirhem olduğunu ifade etmektedirler (İbn Bibi, 1350, s. 326; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 833).

¹⁷ Aksarayı, Moğol yanlısı tarih yazıcılığını burada da devam ettirerek "O köpeğin adına hutbe okuttular" ifadesinde bulunmaktadır (Aksarayı, 1362, s. 124-125).

¹⁸ (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 104).

Siyavuş'un tahta geçmesinin ardından Türkiye Selçuklu Devleti tarihinde bir ilk yaşanmış ve Türkçe resmi dil olarak kabul edilmiştir. Kaynaklar bu hususta farklı bilgiler vermektedirler. İbn Bibi'nin verdiği bilgilere göre *"Bugünden sonra hiç kimse divanda, dergâhta ve bargâhta Türkçeden başka dil konuşmayacak"* kararı kurulan divan ile alınmıştır. Birkaç gün sonra da Karamanoğlu Mehmet Bey, Siyavuş'un vezirliğine getirilmiştir (İbn Bibi, 1350, s. 326).¹⁹ Yazıcızâde Ali de alınan bu karara değinmektedir. O, alınan kararı *"Şimden girü hiç kimesne kapuda ve divanda ve mecalis ve seyranda Türki dilinden gayrı dil söylemeyeler"* şeklinde ilaveler yaparak kaydetmiştir. İbn Bibi'nin verdiği bilgileri tekrar ettiği bilinen Yazıcızâde Ali'nin yukarıda verilen pasaja ilaveler yaptığı kesindir. Yazıcızâde Ali de bu kararın divan toplantısı sonrası alındığını ifade etmekle birlikte, divan toplantısı sonrasında Karamanoğlu Mehmet Bey'in vezirliğe getirildiğini ve defterlerin de Türkçe tutulması emrini verdiğini aktarmaktadır (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 832). 16. yüzyıl müelliflerinden Seyid Lokman Urmevi de bu konuda bilgi veren müelliflerdendir. Eserini kaleme alırken genellikle İbn Bibi ve Yazıcızâde Ali'nin eserlerinden faydalanan müellif, *"o eyyama dek Memalik-i Rum'da hâlâ Bağdat gibi Acem defteri yazılırdı. Karamanoğlu o tarzın mahirlerini katledip işbu eyyam-ı şerifte mamul bih olan defteri peyda ettirdi ki bazı ibarat-ı lazıme Farişî ile olup ekseri Türkî'dir"* pasajını aktarmaktadır. Ayrıca, Siyavuş'un tahta geçmesinden önce Karamanoğlu Mehmet Bey'in vezirlik makamına geldiğini ve bu kararın onun tarafından alındığını belirtmektedir (Taşğın&Bayram&Atay, 2018, s. 386). Geç dönem müelliflerinden olan Seyid Lokman Urmevi'nin eserinde İbn Bibi ve Yazıcızâde Ali'nin verdiği bilgileri tahrip ederek aktardığına şüphe yoktur. Burada verilen ifadeleri tahlil etmemiz elzemdir. İlk olarak divan kelimesi üzerinde durmalıyız. Divan bilindiği üzere devletin en yüksek mertebesindeki yöneticilerin ve devlet başkanının toplantı veya oturum alanına verilen isimdir. Dergâh, genellikle dini bir terim olarak kullanılsa da bir büyüğün kapısı veya eşiği anlamındadır. Kapı, Âli Kapı örneğinde olduğu gibi yüksek düzeyli resmi devlet dairesine karşılık gelmektedir. Bargâh; sultanın divanı veya sarayına verilen isimdir. Meclis; devlet görevlilerinin yönetim ile alakalı konuları görüşmek ve bir karara bağlamak için toplandıkları alandır. Meydan; askerlerin geçit, talim ve tatbikat yapmak amacıyla kullandıkları yerdir. Seyran; devlet görevlilerinin resmi işleri görüşmek üzere yaptıkları resmi gezme ve dolaşma faaliyetlerine denmektedir. Buradan

بعد از نزول دیوان کردند و فرمانها باطراف نوشتند و قرار نهادند که بعد الیوم در دیوان و درگاه و بارگاه جز بزبان ترکی سخن نرانند¹⁹ İbn Bibi'nin Türkçe tercümesinde Farsça aslından farklı olarak meclis ve meydan ifadeleri de bulunmaktadır. Bkz. (İbn Bibi, 2014, s. 636). Zannediyoruz ki yazar eserin başka bir nüshasından yararlanmıştı. Bu sebeple meclis ve meydan ifadeleri Türkçe tercümede yer almaktadır.

anlaşılacağı üzere alınan bu karar devlet mekanizması içerisinde geçerlidir. Kaynaklar, Karamanoğlu Mehmet Bey'in vezirlik makamına getirilişinin Türkçe'nin resmi dil ilan edilmesinden sonra olduğu kanaati taşımaktadırlar. Yalnızca geç dönem müellifi Seyid Lokman Urmevi, Karamanoğlu Mehmet Bey'in Türkçe'nin resmi dil ilan edilişi öncesinde vezirliğe getirildiğini bildirmektedir. Müellifin eserini kaleme alırken elde ettiği bilgileri değiştirerek aktardığına şüphe yoktur. Bu sebeple alınan bu kararın divan toplantısı sonrasında gerçekleştirildiği muhakkaktır. Fakat şunu da unutmamak gerekir ki Karamanoğlu Mehmet Bey Siyavuş'un arkasında yer alan yegâne destekçisidir ve tahta geçmesini sağlayan en önemli kişidir.²⁰ Onun desteği olmaksızın Siyavuş'un tahtı elde etme durumu oldukça zordur. Bu nedenle divan tarafından alınan bu kararda Karamanoğlu Mehmet Bey'in büyük tesiri olduğunu söylemek gerekmektedir. Yukarıda da temas ettiğimiz üzere sarayın eski yazıcıları Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından öldürülmüştür. Devlet nizamında birinci derecede söz sahibi olan kişi de odur. Bunun bir diğer sebebi de Siyavuş'un tahta geçmesinin ardından devlet yönetiminin tamamen yeniden oluşturulması ve Türkmenlerin yüksek mertebelere getirilmesi ile açıklanabilir (İbn Bibi, 1350, s. 326). Mezkûr divana Türkmen divanı olarak bakılabilir ve alınan bu karar Moğollara karşı Türkmen zümrenin bir tepkisi olarak görülebilir.

Kaynaklar, Siyavuş'un tahta geçiş tarihi ile alakalı her ne kadar farklı bilgiler verseler de nümismatik eserler sayesinde isabetli olarak tarih tespitini yapabilmekteyiz. Yukarıda da bahsettiğimiz üzere Siyavuş'un tahta çıkmasından sonra adına sikke kesilmiştir. Bu sikkeler bazı uzmanlar tarafından bulunmuş, incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Nezih Aykut'un makalesinde Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş'un Konya'yı 12 Mayıs 1277'de ele geçirdikleri, 19 Mayıs 1277'de ise Siyavuş'un tahta çıkarıldığı bilgisi verilmektedir (Aykut, 1988, s. 477).²¹ Bu sebeple, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde yukarıda temas ettiğimiz fermana dayanarak her yıl 13 Mayıs'ta kutlanan Türk Dil Bayramı'nın tarihine şüpheli olarak bakılması ve bu konunun tekraren değerlendirilmesi gerekmektedir.

²⁰ Siyavuş'un tahta çıkmasından sonra Karamanoğlu Mehmet Bey'in tüm devlet işlerini eline aldığını görmekteyiz. Öyle ki Siyavuş, tahta çıkmasından sonra yeşil köşke giderek eğlence ile meşgul oluyor akşamları devlethaneye geliyordu. Karamanoğlu Mehmet Bey onun yerini daha sağlam hale getirmek amacıyla hanedandan bir evlilik yaptırmaya çalıştı. Gazalya Hatun bu fikre soğuk bakmamakla beraber zaman kazanmak amacıyla çeyiz hazırlama bahanesinde bulundu. Bunun sebebi Karamanoğlu ve Siyavuş'un hükmünün uzun sürmeyeceğine ve gelecek Moğol-Selçuklu ordusunun onları şehirden atacağına inanmasıydı. (İbn Bibi, 1350, s. 326; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 834).

²¹ Ek bilgi için bkz. (Sağlam, 1945, s. 303).

Sahib-i Azam Fahreddin'in oğulları; Eminateddin Mikail ve Melikü's Sevahil Bahaeddin Muhammed'in Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş eliyle öldürüldüğünü, Türkiye Selçuklu Devleti tahtına da Siyavuş'un oturduğunu işittiler. Germiyan Türkmenlerine elli bin dirhem dağıtarak kalabalık bir grupla Siyavuş ve Karamanoğlu Mehmet Bey'in üzerine yürüdüler. İki grup Akşehir'in Altuntaş köyünde karşı karşıya geldi. İki grubu birbirinden, aralarından geçen çay ayırmaktaydı. Karamanoğlu Mehmet Bey atını suya sürmek istediye de yanındaki Türkmenler buna mâni oldular. Sahib-i Azam Fahreddin'in oğlu Taceddin, kendisine ve destekçilerine güvenerek eline mızrak alarak atını çaya sürdü. Karamanoğlu Mehmet'in de atını çaya sürmesiyle aralarında çarpışma yaşandı ve Taceddin suya düştü. Türkmenler onun başını keserek oracıkta öldürdüler. Taceddin'in öldürüldüğünü gören Germiyan Türkmenleri ve diğerleri hemen oradan uzaklaştılar (İbn Bibi, 1350, s. 327; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 835). Siyavuş ve Karamanoğlu Mehmet Bey daha sonra Karahisar-ı Devle'ye gittiler. Burayı kuşattılar fakat almaya muvaffak olamayarak tekrar Konya'ya döndüler. Dönmelerinin ardından Moğol-Selçuklu ordusunun Konya'ya gelmekte olduğu haberi işitildi. Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş her ne kadar onlarla savaşılacağı haberini duyurarak kuvvetlerini Filoba'da indirmiş olsalar da elde ettikleri hazineleri şehirden çıkarttıktan sonra kendileri de gizlice şehri terk etmişlerdir (İbn Bibi, 1350, s. 328; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 834; Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 120; Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 105).²²

Şehirden çıkmalarının ardından hiç durmaksızın at süren Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş, taraftarları ile birlikte Sorhun'a vardılar. Bu esnada başında Moğol şehzadesi Kongurtay'ın bulunduğu ordu Kayseri'ye indi. Siyavuş'un tahta geçmesinin ardından göreve getirdiği Akşehir subaşı Çaylak ve Ilgın subaşı Emir-i Candar'ı destekçileri ile birlikte öldürdüler. Moğol ordusunun geldiğinden emin olan Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş, savaşa hazırlık yaptılar ve sonrasında tekrar Konya'ya döndüler. Fakat Moğol ordusunun geldiğini duyan şehir halkı; surları ve burçları güçlendirmiş, mancınık ve arrade²³ yerleştirerek kendilerini savunmaya hazır bir hale getirmişlerdir.²⁴ Karamanoğlu

²² Bu isyanın bastırılmasında Alâeddin Ata Melik Cüveynî'nin kardeşi Şemseddin Cüveynî'nin büyük etkisi olmuştur. O, Abaka Han'ın emriyle Türkiye Selçuklu Devleti topraklarına gönderilmiş; yıkılan yerlerin onarımı, vergi tahsilatının yapılması ve isyanın bastırılması ile görevlendirilmiştir. İsyân sonrasında Karamanoğlu Türkmenlerini en ağır şekilde cezalandırarak öldürmüş, bir kısmını da esir ettirmiştir. Siyavuş'un yakalanmasında da etkisi büyüktür. (Yazıcı, 1993, s. 144-146).

²³ Orta çağ döneminde kullanılan savaş aletleri ile alakalı geniş bilgi için bkz. (Uyar, 2020, s. 143 vd.).

²⁴ Târihü'l Selcuk Der Anatoli; Selçuklu ordusunun Konya'ya geldiğini sonrasında Kayseri'ye çekildiğini bildirmektedir. Bu haberi alan Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş tekrar Konya'ya

Mehmet Bey ve Siyavuş şehre girmek için geldiklerinde, baş kadı olan Siraceddin Mahmut Urmevi şehir halkına liderlik yaparak şehrin suruna çıkmış ve onlara ok atmıştır. Bunun karşılığında da daha sonra Abaka Han tarafından baş kadılığa getirilmiştir. Şehir halkının şehre girmelerine izin vermeyeceğini ve Moğol ordusunun yakında olduğunu anlayan Türkmenler, Konya'da bulunan yapılara birçok zarar verdikten sonra güneye çekilmişlerdir (İbn Bibi, 1350, s. 328-329; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 836; İbn Şeddad, 1983, s. 179-180).

Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş, Selçuklu ve Moğol ittifakıyla üzerlerine gelmekte olan kalabalık ordudan kaçmak için dağlık ve sarp bölgelere sığındılar. Amaçları bir saldırıya maruz kalmaksızın güçlerini toplamak ve maiyetindeki Türkmenlerin zarar görmesini önlemektir. Onların peşinden Selçuklu-Moğol ordusu Mut ovasına geldi. Oluşturulan bu orduya; ahiler, paralı askerler ve fityanlar²⁵ da destek vermekteydi. Önce Karamanoğlu Mehmet Bey'e destek veren ve onun liderliğini tanıyan Türkmenlere birçok zararlar verildi. Bazıları esir alındı, bazıları ise öldürüldü. Üzerine Selçuklu-Moğol ordusunun gelmekte olduğunu öğrenen Karamanoğlu Mehmet Bey, Siyavuş'u daha güvenli bir bölgeye göndererek can güvenliğini sağladı. Kendisi ise; iki kardeşi, amcasının oğlu ve birkaç yakın adamıyla sarp bir bölgeye çekildi.²⁶ Karamanoğlu Mehmet Bey'in mevzilendiği bu yerin bulunmasının zor olmasına rağmen damadı Ali Bey'in ihanetine uğrayarak Selçuklu-Moğol kuvvetlerine ihbar edildi. Ali Bey bu ihaneti, Moğol-Selçuklu kuvvetleri tarafından kendisine vaat edilen beylik uğruna yapmıştı (Turan, 2014, s. 584; Koca, 2013, s. 84).²⁷ Karamanoğlu Mehmet Bey ve maiyetinin yerini öğrenen Selçuklu-Moğol kuvvetleri saldırıya geçtiler. Her ne kadar kendilerini savunmaya çalışsalar da aldıkları ok darbeleriyle Karamanoğlu Mehmet Bey, kardeşleri ve mahiyeti ölümden kurtulamadılar. Başları

gelmislerdir. Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş'un Konya'ya tekrar alınmamasındaki başlıca rol oynayanlar Ahi Hamid, Ahi Ahmet Şah ve Emirü'l Agadişe Fahreddin idi (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 105). Ayrıca mezkûr eser, Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş'un Konya'ya girmek için üç kez saldırdığını belirtmektedir. (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 106).

²⁵ Bu kelime ile alakalı daha geniş bilgi için bkz. (Çiftcioğlu, 2015, s. 241).

²⁶ İbn Bibi, Yazıcızâde Ali, Şikari gibi müellifler ile Târihü'l Selcuk Der Anatoli isimli eserde buranın Kurbağa Hisarı olduğunu aktarılmaktadır (İbn Bibi, 1350, s. 330-331; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 840; Şikari, 2005, s. 131; Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 105-106). Müneccimbaşı, Siyavuş'un kaçtığını söylese de bu durum pek mantığa yatkın değildir. Çünkü Siyavuş, Karamanoğlu Mehmet Bey olmaksızın kendisini savunacak güçte değildi (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 120). Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş'a destek verenler; Eşref, Turgut, Aydın, Mentеше ve Bayburt Türkmenleri idi (Erdem, 1995, s. 262).

²⁷ Biz Ali Bey'in ihaneti konusunda kaynaklarda bir bilgiye rastlayamadık. Yalnızca Aksarayi'de, Siyavuş'un bulunması ve öldürülmesi konusunda Selçuklu-Moğol kuvvetlerine itaat etmemesi sebep gösterilerek Ali Bey'in öldürüldüğü bilgisi verilmektedir. (Aksarayi, 1362, s. 132-133).

gövdelerinden ayrılmak suretiyle canları alındı (İbn Bibi, 1350, s. 330-331).²⁸ Sonrasında saçları ve sakalları yıkanarak tarandı, başta Karaman olmak üzere bölge vilayetlerinde Türkmenlere gözdağı vermek amacıyla teşhir edildiler (İbn Bibi, 1350, s. 331; Yazıcızâde Ali, 2009, s. 840).²⁹

Karamanoğlu Mehmet Bey'in öldürülmesinin ardından Selçuklu-Moğol kuvvetleri Siyavuş'un peşine düşmüşlerdir. İbn Bibi, Siyavuş'un Bolvadin yakınlarında öncü birliğinin yakalandığını ve böylece Siyavuş'un yerinin tespit edildiğini bildirmektedir (İbn Bibi, 1350, s. 335).³⁰ Yoğun yağmur ve gece karanlığında iki kuvvet arasında şiddetli bir çarpışma yaşanmış, Siyavuş'un kuvvetleri başarılı olacakken son aşamada şartlar değişerek Selçuklu-Moğol kuvvetleri üstün vaziyete geçmiştir. İki kuvvet arasındaki bu çarpışma sonrasında, Siyavuş taraftarları ağır bir mağlubiyet almışlardır. Siyavuş savaş alanından kaçmayı başardıysa da yukarıda da zikrettiğimiz gibi Selçuklu ordusunun paralı askerliğini de yapan Germiyanlı Türkmenlerinin eline geçmiştir. Siyavuş'u sultanlara has olan kırmızı çizmesinden tanıyan Germiyanlılar, ona hiçbir zarar vermediler. Geceleri örtünmesi için üzerine siyah kilim örttüler. Sonrasında ise Selçuklu-Moğol kuvvetlerine teslim ettiler. Selçuklu-Moğol kuvvetlerinin eline düşen Siyavuş, canının bağışlanması için bir talepte bulunmamış, aksine devlet yöneticilerine ağır hakaretlerde bulunmuştur. Onlar da Siyavuş'a karşı besledikleri kin sebebiyle derisini diri diri yüzmüşler ve Türkiye Selçuklu Devleti

²⁸ Târihü'l Selcuk Der Anatoli isimli eserde, Karamanoğlu Mehmet Bey ile öldürülen kardeşlerinin isimlerinin Tanu ve Zekeriya olduğunu aktarılmaktadır. (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 105-106).

²⁹ Şikari, mezkûr eserinde bir mektuplaşmadan bahsetmektedir. Selçuklu sultanı Karamanoğlu Mehmet Bey'e hitaben: "Cümle beylerim helak eyledin. Atandan kalan hazinemi ve rızkımı yağma ve talan eyledin. Niçin tahtımı Cimri bî-nam bî-asla verdin demiş. Karamanoğlu Mehmet Bey buna cevaben: Ben padişahlık için varmadım. Atamın senden kanun alsam gerek idi vardım. Seni helak eylesem gerek idi. Devletin ziyade imiş. Kaçub kurtuldum. Senin yerine iki karındaşım, altı vezirin, yedi bin kulun katl eyledim. İşte ben hazırım. Senin gibi avret suretine girüb kaçmadım. Hûdâdan şehadet isterem. Gel berü görelüm, hak ne gösterir. Eğer Cimri kıssasından sual edersen Harun Reşit Mısır'a sultan iken vüzerası demiş ki: Firavun tanrılık davası eylediği heman Mısır'a hâkim olduğu için müdür? Vüzerası dahi demişler ki: Beli, bundan ötürü dediler. Harun Reşit, bir kara Arabı getirüb Mısır'ı başışladı. Ben dahi tahtımı mezada verdim. Cimriden gayrı müşteri girmedim. Heman ana verdim de çıkub gittim demiş. Padişahlık cümle alemi yokdan var edene layıktır. Cimri seninle benden yekdir, anın yanında demiş" ifadesini aktarmıştır (Şikari, 2005, s. 132). Şikari'nin verdiği bu bilgiler kısmen doğru olsa da böyle bir mektuplaşmaya dair diğer kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Muhtemelen Şikari kendi zihninden böyle bir hikâye peyda etmiştir.

³⁰ Yazıcızâde Ali, Siyavuş'un yerini Pınarbaşı olarak vermektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 843). Târihü'l Selcuk Der Anatoli'ye isimli esere göre Burgulu'da (Uluborlu) yakalanmıştır (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 105-106). Müneccimbaşı, Siyavuş'un Karahisar-ı Devle'de yakalandığını bildirerek İbn Bibi'yi desteklemektedir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 121).

topraklarında şehir şehir gezdirerek teşhir etmişlerdir (İbn Bibi, 1350, s. 335-336).³¹ Siyavuş'un destekçilerinden yakalanabilenleri de onunla aynı kaderi paylaşarak öldürülmüşlerdir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 121). Savaş alanında kalanlar ise vahşi hayvanlara yem olmuşlardır (Aksarayı, 1362, s. 130-131). Böylece, Karamanoğlu Mehmet Bey ve Siyavuş'un saltanat süresi 37 gün sürmüş, maceraları hazin bir şekilde son bulmuştur (İbn Şeddad, 1983, s. 91).

SONUÇ

Değerlendirmeye tabi tuttuğumuz mezkûr konu ile alakalı birkaç probleme çözüm getirmeye çalıştık. Bunların başında II. İzzeddin Keykavus'un Bizans'a sığınması, sonrasında da Altın Orda Devleti topraklarında hayatını kaybetmesiyle geride kalan Selçuklu şehzadelerinin isimleri üzerinde durduk. Bu şehzadelerin bazıları alan uzmanları tarafından bilinmekte ve kabul edilmekteydi. Bazılarının ise isimleri bilinmekle birlikte hayatları hakkında derinlemesine bilgi bulunmamakta veyahut Siyavuş'un kimliği hususunda olduğu gibi bazı uzmanlar tarafından kabul edilirken bazıları tarafından kabul edilmemekteydi. Araştırmamızdan çıkardığımız sonuçlara göre II. İzzeddin Keykavus'un; Gıyaseddin Mesud, Rükneddin Geyumers, Melik Konstantin, Rükneddin Kılıç Arslan, Feramurz ve tartışmalı olmakla birlikte Melek Masour (Melik Mansur) isimlerinde oğulları olmuştur. Bizim araştırmada üzerinde durduğumuz şehzade, Karamanoğlu Mehmet Bey ile ittifak kuran ve kısa süre de olsa Selçuklu payitahtı Konya'yı ele geçirmeyi başaran Alaeddin Siyavuş'tur. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda Alaeddin Siyavuş hakkında birkaç satır veya birkaç paragraf bilgi verilmiş, onun şehzadeliliği konusunda derinlemesine inceleme yapılmamıştır. Bazı uzmanlar onu Selçuklu şehzadesi olarak kabul etmiş, bazıları ise sahte Selçuklu

³¹ Yazıcızâde Ali, diri diri derisinin yüzülerek içine ot doldurulduğundan bahsetmektedir (Yazıcızâde Ali, 2009, s. 846-847). Târihü'l Selcuk Der Anatoli bu bilgiyi desteklemekte, derisinin diri diri yüzülmesinden sonra içine saman doldurulduğunu ifade etmektedir (Târihü'l Selcuk Der Anatoli, 1377, s. 105-106). Münecimbaşı da aynı bilgileri vermektedir (Müneccimbaşı, 2001, C. 2, s. 121). Aksarayı, Siyavuş'un derisinin yüzülerek samanla doldurulduğunu ve kendisinin merkep üzerine bindirilerek şehir şehir dolaştırıldığını aktarmaktadır (Aksarayı, 1362, s. 132-133). Şikari diğer müelliflerden farklı olarak Siyavuş'un Larende kapısına asıldığını söylemekte, derisinin yüzülme bahsinden söz etmemektedir (Şikari, 2005, s. 134). Orta çağ döneminde insan derisini canlı iken soyma ve bu şekilde bir işkence yöntemi ile öldürme cezasına sık olmamakla birlikte rastlanılmaktadır. İnsan fizyolojisi bakımından bu durum oldukça zordur. Yaşadığı acı sonucunda atak geçiren insan, çok kısa sürede bilincini kaybeder ve sonrasında ölür. Siyavuş'un ölüm şekli de kaynaklarda canlı canlı derisinin yüzülerek öldürüldüğü şeklinde verilmiştir. Fakat bu pek mümkün gözükmemektedir. Tarihte bu şekilde öldürülenlerin en meşhuru divan şairi Nesimi'dir. Onun da canlı canlı derisi yüzülerek öldürüldüğü söylenmektedir. Fakat bu durumun menkıbevi özellikleri içerisinde barındırmaktadır. Bu sebeple de bu ölüm şekline şüpheli bakmak gerekmektedir.

sultanı olarak görerek Cimri adı altında incelemeye tabi tutmuştur. Araştırmamızda ortaya koyduğumuz üzere Alaeddin Siyavuş, çok yüksek bir ihtimalle II. İzzeddin Keykavus'un oğludur. Moğol yanlısı kaynaklar onu tahkir etmek amacıyla Cimri adı ile ansalar da o, Türkiye Selçuklu Devleti bayrağı altında yaşayan başta Karamanoğulları olmak üzere birçok Türkmen kitlenin desteğini almış ve şimdiye kadar görülmemiş bir şekilde devletin başkenti olan Konya'yı ele geçirmiştir. O tarihlerde 15-16 yaşlarında olduğunu düşündüğümüz Alaeddin Siyavuş, yaşına rağmen oldukça meşakkatli bir yola girmiş ve bu uğurda acı bir şekilde hayatını kaybetmiştir. Alaeddin Siyavuş ve Karamanoğlu Mehmet Bey'in bu ayaklanması, Moğol tahakkümüne karşı bir tepki olarak değerlendirilebilmekle birlikte Alaeddin Siyavuş'un babası II. İzzeddin Keykavus'un vasiyetini yerine getirmek emelinde olduğunu da söyleyebiliriz. Bununla birlikte Alaeddin Siyavuş'un Selçuklu tahtına çıkmasından sonra Türkçe'nin resmi dil ilan edilmesi hususu üzerinde de durduk. Bu hususta literatürde oldukça farklı bilgiler yer almaktadır. Bazı uzmanlar Türkçe'nin Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından, bazıları divan tarafından, bazıları ise Alaeddin Siyavuş'un kontrolü çerçevesinden resmi dil ilan edildiğinden bahsetmektedirler. Bize göre bu karar, Alaeddin Siyavuş'un tahta geçmesinin ardından kurulan divan tarafından alınmıştır. Türkmen önderlerinin devlet yönetimine getirilmesi ve görev verilmesi nedeniyle divanda buldukları bilindiğinden, bu kararı alan divana Türkmen Divanı denilebilir. Karamanoğlu Mehmet Bey, her ne kadar Alaeddin Siyavuş'un tahta çıkmasında birinci derecede etkin rol oynasa da kaynaklar bu kararın onun vezir olmasının öncesinde alındığını ifade etmektedirler. Ayrıca bu karar zannedildiği gibi halk üzerinde değil, devlet nizamı üzerinde uygulanmıştır. Saman alevi kadar kısa süren bu uygulama başarılı olamasa da Türk tarihi için önemli bir vakadır. Daha açık bir ifadeyle, Türkçe'nin resmi dil ilan edilmesi meselesi bir reform niteliği taşımaktadır. Umudumuz bundan sonra yapılacak alan çalışmalarında II. İzzeddin Keykavus'un oğullarının içerisinde Alaeddin Siyavuş'un da anılması ve kabul edilmesidir. Ayrıca onun Cimri olarak değil, kendi ismi olan Alaeddin Siyavuş olarak kaleme alınması gerekmektedir. Her ne kadar Alaeddin Siyavuş'un bu direnişi Cimri meselesi olarak literatüre geçmişse de bundan sonra yapılacak çalışmalarda onu Selçuklu şehzadesi Alaeddin Siyavuş olarak anmak yerinde olacaktır.

EXTENDED SUMMARY

Turkish history of the Seljuk period contains more complex problems than other fields. The first of these reasons is that the sources are written in very different geographies and languages. The second reason can be expressed by the fact that

after establishing the Seljuk State, it made its presence felt to several continents in a short time and took vast geography under its influence. As a result of expanding the Seljuks' area of influence, many political events and actors were reflected in the sourcebooks. Still, some wrong information has led us, as historians, to inextricable situations. The fact that some political events are given in great detail, but there is conflicting information among the sources, and some of them have too limited information to exceed the fingers of one hand, reveals the importance of analysis and criticism. Although the main theme in this article is Izzeddin Keykavus II, we aimed to reach his children by revealing his abroad life. As we have cited in the text so far, some studies have been done on this subject, although not self-contained. But as a result of these studies, a consensus could not be reached ultimately. The main problem of this study is the identity of the person whose real name is Alaeddin Siyavush, who is recorded as the Jimri Issue in our country's history studies. Izzeddin Keykavus II, as it is known, entered an authority struggle with his brother Rukneddin Kılıç Arslan IV and lost. Although he received the support of the Turkmen also, Izzeddin Keykavus II, who was unsuccessful against Rukneddin Kılıç Arslan IV, who had Mongolian support behind him, took refuge in Byzantium, taking his family with him. It is certain that Izzeddin Keykavus's sons are with him named Gıyaseddin Mesud and Rukneddin Geyumers, while in Byzantium. II. Izzeddin Keykavus was imprisoned with his family in Byzantium; after his imprisonment ended, he was abducted to the Golden Horde State, but his two sons, Melik Constantine and, although not yet certain Melek Masour (Melik Mansur), remained in Byzantium and became Christianity. After Izzeddin Keykavus II took refuge in the Golden Horde State; the names Feramurz, Rukneddin Kılıç Arslan, and Alaeddin Siyavush were reflected in the sources. These names came to the lands of the Turkish Seljuk State after the death of Izzeddin Keykavus, and some of them succeeded in ascending the throne. Looking at the time, place, and political conception, it is highly likely that Alaeddin Siyavush, also known as the Jimri, was a Seljuk prince. As we explained above, Izzeddin Keykavus II was the biggest ally and supporter of the Turkmens. With his encouragement and guidance, Turkmen rebellions broke out in many parts of the territory of the Turkish Seljuk State, and political developments which were challenging to suppress were experienced. The most important of these is the revolt of the Karaman Turkmens, who took the capital, Konya, under the leadership of Karamanoğlu Mehmet Bey and in an unparagoned way in history. It is known that Karamanoğlu Turkmens were pro-Izzeddin Keykavus and supported him. So, it is not surprising that Alaeddin Siyavush, who was introduced as a prince during

their revolt and recorded under different names in the sources, became their leader and was enthroned. Although Karamanoğlu Mehmet Bey and Karamanoğlu Turkmens are presented as rebels, it should not be overlooked that when the conditions of the period were imagined, they opened the flag of resistance against the invading Mongols and paid the price for this with their lives. As a result, in this study, the Siyavush issue, a broad subject, has been evaluated by trying to express it concisely and understandably. In addition, has been examined the life of Izzeddin Keykavus after he lost the struggle for authority. As we presented in this article, it would be in accordance to mention the name Alaeddin Siyavush instead of the name Jimri in future studies and accept him as a Seljuk prince.

KAYNAKÇA

- Abû Bakr İbn Al-Zakî (2011). *Ravzat'ül-Küttâb ve Hadikatü'l-Elbâb* (Sevim, A. Çev.). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay.
- Aka, İ. (1989). Aksarâyî, Kerîmüddin, *İslâm Ansiklopedisi* (C. 2, s. 293). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Aksarayî (1362). *Târih-i Selâcîk ya Müsâmeretü'l-Ahbâr ve Müsâmeretü'l Ahyar* (Turan, O. Tashih). Tahran: İntişârât-ı Esâtir.
- Aksarayî (2000). *Müsâmeretü'l-Ahbar* (Öztürk, M. Çev.). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay.
- Artuk, İ. (2011). Sahte Selçuklu Sultanı Cimri. *Tarih Dergisi*, IX/(13), 151-160.
- Aykut, N. (1988). Türkiye Selçuklu Sultanı Siyavuş (Cimri)'un sikkeleri. *Belleten*, LII/(203), 475-484.
- Başkan, Y. (2012). Karamanoğlu Mehmet Bey ve Türkçe meselesi. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, C/(199), 55-64.
- Çiftcioğlu, İ. (2015). Türkiye Selçuklularında sosyal bir zümre: Rindler. *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, XIV, 239-255.
- Erdeğer, M. G. (2020a). "Melek Mansour" diğer adıyla Selçuklu Meliki Rükneddin Kılıç Arslan'ın taht mücadelesi. 3. *Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Bildirileri* içinde (s. 183-200). Konya.
- Erdeğer, M. G. (2020b). III. Alaeddin Keykubad ve Türkiye Selçuklu Devleti'nin Sonu (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Erdem, İ. (1995). Türkiye Selçukluları-İlhanlı İlişkileri (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Freely, J. (2012). *At Üstünde Fırtına: Anadolu Selçukluları* (Kamalov, İ. Çev.). İstanbul: Doğan Yayıncılık.
- Georges Pachymeres (2016). *Bizanslı Gözüyle Türkler* (Barlas, İ. B. Çev.). İstanbul: İlgî Kültür Sanat Yay.
- İbn Bibi (1350). *el-Evâmîrü'l-Alâîyye fi'l-umûri'l-Alâîyye* (Meşkur, M. C. Tahkik). Tahran: Kitabfuruşî Tahran.
- İbn Bibi (2014). *el-Evâmîrü'l-Alâîyye fi'l-umûri'l-Alâîyye* (Mürsel Öztürk, M. Çev.). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay.
- İbn Şeddat (1983). *Târîh'ül Melikü'z-Zâhir* (Hatit, A. Nşr). Beyrut: Vezaretü'l Ebbasü'l İlmiyye.
- Kanar, M. (2015). *Büyük Farsça-Türkçe sözlük*. İstanbul: Say Yay.
- Koca, S. (2013). *Anadolu Türk Beylikleri Tarihi*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Köprülü, M. F. (2016). Anadolu Beylikleri Tarihine aid notlar (Alıç, S. Çev.). *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, XV/(3), 949-970.
- Kurtuluş, M. (2016). Yûsuf-i Erzincânî'nin Hâmûş-nâme'si (İnceleme-Metin) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Merçil, E. (2000). Türkiye Selçukluları Devrinde Türkçe'nin resmî dil olmasını kim kabul etti?. *Belleten*, LXIV/(239), 51-58.
- Müneccimbaşı. (2001). *Cami'ud-Düvel* (C. 2). (Öngül A. Çev.). İzmir: Akademi Kitapevi.
- Nüveyrî (Şihâbüddin Ahmed b. Abdülvehhâb). (2004). *Nihâyetü'l Ereb fi Fünûni'l Edeb* (C. 27), (Kameyhe, D. M. Tahkik). Beyrut: el-Dârü'l Kutubü'l İlmiyye.

- Öden, Z. G. (1997). Türkiye Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud hakkında bazı görüşler. *Bellekten*, LXI/(231), 287-300.
- Rükneddin Baybars el-Mansûrî ed-Devâdârî. (1998). *Zübdetü'l-fikre fî Târîhü'l Hicre* (Richads, D. S. Tahkik). Beyrut: Vezaretü'l Sekkafe ve Ebhasü'l İlmiyye.
- Sağlam, O. F. (1945). Şimdiye kadar görülmeyen Cimri sikkesi. *Bellekten*, IX/(35), 299-305.
- Sevim, A. (1961). Cimri olayı hakkında birkaç not. *Bellekten*, XXV/(97), 63-74.
- Simon de Saint Quentin. (2006). *Bir Keşişin Anılarında Tatarlar ve Anadolu* (Özbayoğlu E. Çev.). Antalya: Doğu Akdeniz Kültür ve Tarih Araştırmaları Vakfı.
- Sümer, F. (1971). Anadolu'da Moğollar. *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, 1-144.
- Şikârî. (2005). *Karamannâme* (Sözen, M. & Sakaoglu, N. Haz.). Karaman: Karaman Valiliği/Karaman Belediyesi.
- Târîhü'l Selcuk Der Anatoli* (1377). (Celali, N. Tashih). Tahran: Miras-ı Mektub.
- Taşgın, A. & Bayram, V. & Atay, Ö. (2018). Seyyid Lokman Oğuznamesi ve Sarı Saltuk. *Annual of the Faculty of History of " St. Cyril and St. Methodius" University of Veliko Tarnovo*, II/(4), 375-404.
- Tekindağ, Ş. (1964). 13. yüzyıl Anadolu Tarihine aid araştırmalar, Şemsüddin Mehmed Bey Devrinde Karamanlılar. *Tarih Dergisi*, XIV/(19), 81-98.
- Turan, O. (2014). *Selçuklular zamanında Türkiye*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Uyar, M. (2018). Köseadağ Savaşı'nı yeniden değerlendirmek: İlhanlı Dönemi Tarih yazıcılığı bağlamında bir savaşın anatomisi, *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Anadolu Selçukluları Uygulama ve Araştırma Merkezi*, 325-335.
- Uyar, M. (2020). *İlhanlı Devleti'nin askeri teşkilatı (Orta çağ Moğol ordularında gelenek ve dönüşüm)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay.
- Vasary, I. (2018). Kumanlar ve Tatarlar Osmanlı Öncesi Balkanlar'da Doğulu Askerler (1185-1365) (Akkoyunlu, A. C. Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Yazıcı, T. (1993). Şemseddin Cüneynî. *İslam Ansiklopedisi* (C. 8, s. 144-146). İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yay.
- Yazıcızâde Ali. (2009). *Tevârîh-i Âl-i Selçuk* (Bakır, A. Haz.). İstanbul: Çamlıca Yay.
- Zachariadou, E. (2007). II. İzzeddin Keykavus'un Veroia'daki Hristiyan Torunları (Kılıç, Ş. Çev.). *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, XXI/(21), 245-257.
- Zehebî (Hâfız Şemsüddin Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Osman b. Kaymaz et-Türkmâni). (1993). *Târîhu'l İslâm ve Vefeyatü'l Meşahir ve'l-a'lâm* (C. 49), (Tedmüri, Ö. A. Tahkik). Beyrut: Darü'l Kitabü'l-Arabî.

